

Overzicht van stemmingen in de Tweede Kamer

afdeling **Inhoudelijke Ondersteuning**

aan De leden van de vaste commissie voor
Buitenlandse Zaken, Defensie en Ontwikkelingssamenwerking

datum 9 december 2016

Betreffende wetsvoorstel:

34550 XVII

Vaststelling van de begrotingsstaat van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking (XVII) voor het jaar 2017

Eindstemming wetsvoorstel

Het wetsvoorstel is op 8 december 2016 aangenomen door de Tweede Kamer. SP, de PvdA, D66, 50PLUS, de Groep Kuzu/Öztürk, Houwers, de VVD, de SGP en het CDA stemden voor.

Aangenomen en overgenomen amendementen

Artikel 1 Duurzame handel en investeringen

14 (Smaling en Agnes Mulder) over investeren in startend ondernemerschap tussen jonge Nederlandse en Afrikaanse ondernemers.

Met dit amendement wordt vanuit het niet-juridisch verplichte deel van artikel 1.3 'Versterkte private sector' één miljoen euro eenmalig voor het jaar 2017 beschikbaar gesteld als startfinanciering voor jonge ondernemers bij gebrek aan andere mogelijkheden tot financiering van de onderneming. Ieder jaar komen er meer jongeren op de Afrikaanse arbeidsmarkt dan dat er banen zijn. De werkloosheid groeit hierdoor en bevordert de neiging tot migratie. Om deze druk te verlichten is het zinvol om opleidingen en werkgelegenheid beter op elkaar te laten aansluiten en partnerschappen te sluiten tussen jonge ondernemers in Nederland en Afrika.

Amendementen zijn in volgorde van stemming - op artikelnummer - weergegeven: allereerst de aangenomen en/of overgenomen amendementen, vervolgens de verworpen of ingetrokken amendementen en tenslotte eventuele moties. Vervangen amendementen zijn d.m.v. een → aangegeven: bijv. 7 → 8 → **20**. Amendement nr. 7 is vervangen door amendement nr. 8, dat op zijn beurt vervangen is door amendement nr. 20. De vette notatie van het stuknummer geeft aan dat dit het definitieve amendement is. De stemmingslijsten worden gemaakt op basis van de ongecorrigeerde draad van de vergadering.

datum 9 december 2016

blad 2

Met dit amendement beogen de indieners werkgelegenheid te creëren voor Afrikaanse (werkloze) jongeren door te investeren in startend ondernemerschap tussen jonge Nederlandse en Afrikaanse ondernemers. Dit kan bijvoorbeeld door met hulp van bemiddelende organisaties, Afrikaanse jongeren die momenteel in Nederland studeren te identificeren die ondernemerschap ambiëren bij terugkeer in het land van herkomst. Deze student wordt gekoppeld aan een jonge Nederlandse ondernemer om samen de markt te verkennen. Diaspora-organisaties zoals Africa in Motion (AIM) en het Programma Uitzending Managers (PUM) kunnen dit proces versnellen. Aan het eind van het jaar zijn er 40 koppelingen gerealiseerd en ligt er voor iedere succesvolle koppeling een businessplan klaar, onderbouwd met markt- en haalbaarheidsonderzoek.

In de praktijk blijkt dat de Afrikaanse markt interessant is voor Nederlandse jonge ondernemers. Veel potentie ligt bij onderwerpen als duurzame energie, schone leefomgeving, informatietechnologie, kleinschalige verwerkingsindustrie, land- en tuinbouw.

Jonge ondernemers blijken niet uit de voeten te kunnen met het huidige instrumentarium. Dit amendement voorziet in het dichten van dit gat. Startfinanciering om de onrendabele aanloopfase bij de opbouw van een bedrijf te overbruggen speelt een cruciale rol in het benutten van het potentieel van de Afrikaanse jongeren op de arbeidsmarkt. Zij die succesvol zijn kunnen na verloop van tijd zelf lenen bij een commerciële financier. Op deze manier wordt het voor jonge ondernemers mogelijk gemaakt om bedrijvigheid te ontwikkelen in het Afrikaanse continent.

Aangenomen. Voor: SP, de PvdD, GroenLinks, Klein, de Groep Kuzu/Öztürk, de VVD, de SGP, de ChristenUnie en het CDA.

Artikel 2 Duurzame ontwikkeling, voedselzekerheid en water

19 → 40 (Smaling/Grashof) over extra investering op het gebied van landrechten.

Met dit amendement wordt eenmalig voor het jaar 2017 500.000 euro extra geïnvesteerd op het gebied van landrechten. Negentig procent van het land in Afrika is niet juridisch vastgelegd op eigenaarschap en daarom kwetsbaar voor landroof, met negatieve gevolgen voor mensenrechten, milieu en economische ontwikkeling. Dit geldt in het bijzonder voor vrouwen, die zich in toenemende mate organiseren omdat ze het niet meer accepteren achtergesteld te worden. Het women2kilimanjaro initiatief is hiervan een voorbeeld. Naast de waardevolle inspanningen van Nederland op het terrein van de opbouw van kadastrale systemen, laten recente kwesties in o.a. Ethiopië en Kenia zien dat grond te gemakkelijk wordt uitgegeven door overheden die investeerders willen lokken met aantrekkelijke voorwaarden. Het gebrek aan juridisch kader, maar ook aan wetshandhaving en mogelijkheden om rechten op te eisen benadeelt bewoners die generaties lang op basis van gewoonterecht land bewoonden. De toenemende waarde van land rond hoofdsteden en andere grote steden nodigt bovendien uit tot praktijken waarbij reële machtsverhoudingen slecht samengaan met wet en rechtsspraak. Te gemakkelijk gebruik maken van de geboden mogelijkheden verhoudt zich slecht tot internationaal maatschappelijk verantwoord ondernemen.

datum 9 december 2016

blad 3

Het is cruciaal dat naast het ontwikkelen van kadastrale systemen Nederland ook een vooraanstaande rol blijft spelen op de sociale, culturele en juridische dimensie van landrechten. Een intensivering, additioneel aan het bestaande LAND partnerschap achten de indieners daarom wenselijk, gericht op inclusieve en participatieve landgebruiksplanning. Speciale aandacht zou er moeten zijn voor vrouwen, met als doel ze meer bewust te maken van de rechten die zij op het land hebben, hun positie te bevorderen, ze juridisch geïnformeerd en weerbaar te maken, duurzaam landgebruik te stimuleren en landroof tegen te gaan.

De dekking wordt gevonden in artikel 2.1 (Toename van voedselzekerheid) van de begrotingsstaat van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking (XVII) voor het jaar 2017.

Aangenomen. Voor: de SP, de PvdD, de PvdA, GroenLinks, D66, 50PLUS, Klein, de Groep Kuzu/Öztürk, Monasch, de SGP en de ChristenUnie.

Artikel 3 Sociale vooruitgang

16 (Taverne) over een verhoging met € 3 miljoen van de financiering ten gunste van UNFPA-supplies.

Blijkens recente cijfers van het Population Reference Bureau betekent de verwachte bevolkingstoename een zeer grote uitdaging voor het Afrikaanse continent. De oorzaken voor deze toename hebben onder meer te maken met een gebrek aan kennis en middelen om aan gezinsplanning te doen, als gevolg waarvan de keuzevrijheid van vrouwen om te bepalen hoeveel kinderen ze willen krijgen wordt beperkt. Nederland heeft internationaal erkende toegevoegde waarde en een gespecialiseerd netwerk bij het bereiken van gemarginaliseerde mensen over gevoelige onderwerpen op het gebied van seksuele en reproductieve gezondheid en rechten. Teneinde de keuzevrijheid van vrouwen om zelf te bepalen of en hoeveel kinderen ze willen krijgen te vergroten, wordt via dit amendement de financiering ten gunste van UNFPA-supplies, verhoogd met € 3 miljoen in 2017.

Dekking wordt geboden door een vermindering van de niet juridisch verplichte bijdragen aan landenprogramma's in beleidsartikel 3.1, waaronder in Mozambique.

Aangenomen. Voor: SP, de PvdD, de PvdA, GroenLinks, D66, 50PLUS, Klein, Houwers, Monasch, de VVD en het CDA.

Verworpen, ingetrokken en/of vervallen amendementen

Artikel 1 Duurzame handel en investeringen

18 (Smaling) over halvering budget aan de wereldtentoonstelling in Astana.

Met dit amendement wordt vanuit het niet-juridisch verplichte deel uit artikel 1.1 'Versterkt internationaal handelssysteem' één miljoen euro gehaald voor het dekken van verschillende amendementen. Nederland zal hierdoor met een gehalveerd budget deelnemen aan de wereldtentoonstelling in Astana.

datum 9 december 2016

blad 4

De indiener is van mening dat twee miljoen euro voor een Nederlandse deelname aan Expo 2017 teveel geld is gezien de budgettaire krapte op de begroting. België heeft vanwege budgettaire redenen zelfs besloten om helemaal niet deel te nemen.

Ingetrokken.

Artikel 1 Duurzame handel en investeringen

Artikel 4 Vrede en veiligheid voor ontwikkeling

15 (Grashoff) over ophoging van het noodhulpfonds.

Door de opeenstapeling van crises is de behoefte aan noodhulp groter dan ooit. Wereldwijd zijn 125 miljoen mensen afhankelijk van noodhulp. 65 miljoen mensen zijn op de vlucht. Het noodhulpfonds is opgericht om deze humanitaire nood tegen te gaan. Onder meer de steun aan de gevluchte en door oorlog getroffen burgerbevolking van Syrië en Irak wordt uit dit fonds betaald. Ophoging van het noodhulpfonds is noodzakelijk om de Nederlandse ondersteuning van opvang in de regio van Syrische vluchtelingen te kunnen volhouden.

Het noodhulpfonds bedroeg bij de oprichting in april 2015 € 570 miljoen. Hiervan resteert in 2017 nog slechts € 57 miljoen waarvan meer dan de helft reeds verplicht is. Dit is veel te weinig om de inspanningen voort te zetten en nieuwe crises het hoofd te bieden.

Dekking wordt gevonden in het niet-juridisch verplichte deel van artikel 1.3 (Versterkte private sector). Op dit artikel resteert nog € 275 miljoen, die wel juridisch verplicht is.

Verworpen. Voor: SP, de PvdD, GroenLinks, 50PLUS, Klein, de Groep Kuzu/Öztürk en de ChristenUnie.

Artikel 2 Duurzame ontwikkeling, voedselzekerheid en water

Artikel 1 Duurzame handel en investeringen

20 → 41 (Smaling/Grashof) over extra investering in de toegang tot veilig drinkwater.

Met dit amendement wordt eenmalig voor het jaar 2017 500.000 euro extra geïnvesteerd in de toegang tot veilig drinkwater.

De indieners willen met deze eenmalige extra investering in de duurzame toegang tot schoon drinkwater bereiken dat de 30/50-doelstelling gehaald gaat worden. In 2030 zouden 30 miljoen mensen toegang moeten hebben tot schoon drinkwater en 50 miljoen mensen toegang tot sanitaire voorzieningen.

De afgelopen jaren is veel bereikt binnen het speerpunt Water, vooral op het vlak van duurzaamheid. De resultaten op het gebied van drinkwater in de periode 2011 – 2015 bleven echter achter bij de verwachting. De doelstelling uit 2010 was om per 2015 25 miljoen mensen toegang tot drinkwater en 25 miljoen mensen toegang tot verbeterde sanitaire voorzieningen te bieden. Het resultaat is dat 13,1 miljoen mensen toegang tot drinkwater en 24,8 miljoen toegang tot sanitaire voorzieningen hebben gekregen.

datum 9 december 2016

blad 5

In het kader van de extra aandacht voor een strakke balans tussen gestelde doelen, benodigde middelen en beoogd resultaat zijn indieners van mening dat een tempoversnelling gewenst is die middels dit amendement gerealiseerd wordt.

De dekking wordt gevonden door vanuit het niet-juridisch verplichte deel uit artikel 1.1 'Versterkt internationaal handelssysteem' 500.000 euro te halen. Nederland zal hierdoor met een lager budget deelnemen aan de werelddtentoonstelling in Astana.

De indieners zijn van mening dat twee miljoen euro voor een Nederlandse deelname aan Expo 2017 teveel geld is gezien de budgettaire krapte op de begroting. België heeft vanwege budgettaire redenen zelfs besloten om helemaal niet deel te nemen.

Verworpen. Voor: SP, de PvdD, GroenLinks, 50PLUS, Klein, de Groep Kuzu/Öztürk en de ChristenUnie.

Artikel 2 Duurzame ontwikkeling, voedselzekerheid en water

Artikel 4 Vrede en veiligheid voor ontwikkeling

Artikel 5 Versterkte kaders voor ontwikkeling

6 → 7 → **13** (Dijkgraaf c.s.) over het met 158 miljoen euro tenietdoen van een deel van de bezuiniging.

De in dit amendement beoogde ophoging van € 158 miljoen van het budget van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking is gerechtvaardigd gezien de aanzienlijke daling van het netto ODA-bedrag minus de asielkosten in 2017 ten opzichte 2016 (zie de HGIS-nota 2017). Gecorrigeerd voor de lagere economische groei gaat het om een netto verlaging van het budget van ruim € 500 miljoen. Juist de instabiliteit in landen aan de Europese oost- en zuidgrenzen, en de directe gevolgen hiervan voor Nederland in de vorm van migratie en terrorismedreiging, maken de voorgenomen bezuinigingen op Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking volgens de indiener onverantwoord en onwenselijk. Dit amendement beoogt daarom een deel van de voorgenomen bezuiniging teniet te doen.

Binnen artikel 4 «Vrede en veiligheid voor ontwikkeling» wordt sub-artikel 04.01 «Humanitaire hulp» verhoogd van € 220,017 naar € 283,017 miljoen, ten behoeve van de Dutch Relief Alliance, en wordt tevens sub-artikel 04.03 «Rechtstaatontwikkeling, wederopbouw, vredesopbouw, versterkte legitimiteit van democratische structuren en tegengaan van corruptie» verhoogd van € 191,718 miljoen naar € 209,718 miljoen. Via investeringen in noodhulp voor de korte termijn, opvang in de regio voor de korte en middellange termijn, en rechtsstaatontwikkeling voor de lange termijn, kan Nederland bijdragen aan stabiliteit en vrede in landen die getroffen zijn door onrust en geweld. Omdat de grondoorzaken en «push-factoren» voor migratie worden aangepakt, kan deze verhoging uiteindelijk bijdragen aan de reductie van irreguliere migratie richting Europa.

Binnen artikel 5 «Versterkte kaders voor ontwikkeling» wordt sub-artikel 05.03 «Bijdrage aan migratie en ontwikkeling» verhoogd van € 15 miljoen naar € 61 miljoen. Hiermee worden eveneens de grondoorzaken van migratie geadresseerd, en verder ingezet op ontwikkeling van fragiele staten.

datum 9 december 2016

blad 6

De verhoging creëert mogelijkheden tot directe ondersteuning van organisaties die programma's opzetten om mensen in fragiele en instabiele staten perspectief te bieden op veiligheid en welvaart, waardoor irreguliere migratie verder tegengegaan wordt.

Binnen artikel 2 «Duurzame ontwikkeling, voedselzekerheid en water» wordt sub-artikel 02.03 «Duurzaam gebruik natuurlijke hulpbronnen, tegengaan van klimaatverandering en vergrote weerbaarheid van de bevolking tegen onafwendbare klimaatverandering» verhoogd van € 117,067 miljoen naar € 150,067 miljoen.

Tevens wordt sub-artikel 02.01 «Toename van voedselzekerheid» verhoogd van € 347,795 miljoen naar € 360,795 miljoen. Middels verhoging van deze sub-artikelen wordt recht gedaan aan het belang van zowel migratie-gerelateerde ontwikkelingshulp als niet-migratie-gerelateerde ontwikkelingshulp. Het draagt bij aan de noodzakelijke, duurzame ondersteuning van projecten gericht op voeding en versterking van de armste bevolkingsgroepen.

Daarbij gaat het onder meer om publiek-private partnerschappen tussen bedrijven en overheden waardoor een bijdrage wordt geleverd aan werkgelegenheid en voedselzekerheid.

Dekking wordt gevonden in een beperking van de 30%-regeling voor expats tot de Balkenendenorm, dat via een afzonderlijk amendement wordt geregeld.

Verworpen. Voor: SP, de PvdD, GroenLinks, D66, Klein, de Groep Kuzu/Öztürk, de SGP en de ChristenUnie.

Artikel 4 Vrede en veiligheid voor ontwikkeling

17 → 42 (Smaling/Grashoff) over investering in hulp voor de vastgelopen vluchtelingen in Griekenland

Met dit amendement wordt eenmalig voor het jaar 2017 500.000 euro extra geïnvesteerd in het helpen van de vastgelopen vluchtelingen op Samos en Lesbos in Griekenland. Het aantal vluchtelingen op de eilanden neemt sinds juli 2016 weer toe met gemiddeld 100 per dag. Het totaal aantal vluchtelingen dat momenteel gehuisvest wordt, vaak in erbarmelijke omstandigheden, is inmiddels ruim boven de aanvankelijke planning.

In eerste instantie is het aan de Europese Unie om mensen op haar zeeën te redden. Aangezien er nog altijd in groten getale mensen verdrinken moet indiener echter helaas constateren dat er vooralsnog onvoldoende schepen aanwezig zijn. Daarom is de inzet van stichtingen zoals Stichting Bootvluchteling onmisbaar. De Stichting heeft bewezen, met een minimum aan overheadkosten, snel te kunnen inspringen op wat op dat moment nodig is. Het ziet er niet naar uit dat de migratiestroom uit met name Libië het komende jaar zal opdrogen noch dat er voldoende schepen vanuit Frontex beschikbaar zullen worden gesteld.

De dekking wordt gevonden in het niet-juridische deel van het noodhulpfonds.

Verworpen. Voor: de SP, de PvdD, GroenLinks, Klein, de Groep Kuzu/Öztürk, de SGP en de ChristenUnie.

datum 9 december 2016

blad 7

Artikel 4 Vrede en veiligheid voor ontwikkeling.

39 (Voordewind en Van der Staaij) over korting op de steun voor de Palestijnse Autoriteit.

Via dit amendement wordt dekking geboden voor het amendement van de indieners ter bevordering van de mensenrechten, op begroting 34 550 V (Buitenlandse Zaken). De dekking vindt plaats via een korting op de steun voor de Palestijnse Autoriteit, die verloopt via het budget voor rechtsstaatsontwikkeling op beleidsartikel 4.3.

Verworpen. Voor: Van Vliet, de SGP, de ChristenUnie, het CDA, de Groep Bontes/Van Klaveren en de PVV.